

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal
telefon száma 134.Feladvány szerkesztő: Dr. Kiss Pál.
FELADVÁNY SZERKESZTŐ TELEFON-SZÁMA: 62.Szerkesztőség és kiadóhivatal
Dezseffy-tér 7. szám alatt

Hirdetéseket díjazás szerint közlünk

Návay Lajos a népjogok védelmében.

Makó, március 11.

Návay Lajos nincs megelégedve a mai választójogi törvénnyel. Azt nem tartja általánosnak, mert az immáron szentesített választójogi törvény, mint azt a vármegye közigazgatási bizottsági ülésén kifejezésre is juttatta, egyáltalában nem meríti az általános választójogi törvény fogalmát.

Nem csodáljuk, hogy Návay Lajos nincs megelégedve a mai választójogi törvénnyel, mert hiszen ő egészen másról álmodozott, midőn ezelőtt 18 évvel Csanádvármegye törvényhatósági bizottsági ülésén az általános, tükös és községenkénti választás törvénybe iktatása érdekében terjesztett be nagy szenzációt keltő indítványt.

Látja Návay Lajos az új választójogi törvény fogyathatóságát, helyesebben mondva a legtermészetesebb emberi jogoknak békóba szorítását, ezért nagyapjának, a halhatatlan báró Eötvös József mondását követve, a népművelődés általános terjesztésével véli és pedig igen helyesen az általános választási jognak elérését.

Az új választójogi törvény a választójognak gyakorolhatóságát az elemi iskola VI-ik osztályának elvégzéséhez köti. Már pedig nálunk nincs végrehajtva az 1868. évi 38-ik törvény cikk sem, mely a hatosztályú elemi iskolák létesítését mondja ki. A mi iskoláink csak csonkak, négy osztályú elemi iskolákkal találkozunk. Oka ennek leginkább az iskolafentartó hatóságok szegénységében keresendő, de jó része van ebben a népoktatást ellenőrző hatóságok közönyében is.

Minthogy az új választójogi törvény az új választói jogosultságot a hatodik elemi iskola elvégzéséhez köti, törekednünk kell az elemi iskoláknak hat osztályúvá való kiegészítésére, vagyis a műveltség általánossá tételével kell ezek szerint általánossá tenni a választójogot.

Jól tudja, hogy ez anyagi áldozatokat kíván, azért már most indítványozza, hogy a tanfelügyelő utján az illetékes iskolafentartók, nemkülönben a tanítók szorításának a VI. osztályok felállítására. Az anyagi áldozatokat illetőleg megjelöli, hogy a közművelődési alapszak egy része szolgálja azon tanítók jutalmazására, kik a csonka népiszkola betetőzésén eredményesen működtek közre.

Indítványozza továbbá, hogy az alispán már most utasítsa, hogy a törvényhatósági bizottságnak október havi közgyűlésén terjesszen be javaslatot a népnevelés fejlesztése érdekében népnevelésügyi pótadó megszavazása iránt. Az ebből befolyó összegből a sze-

gényebb iskolafentartó hatóságok nyernének támogatást iskoláiknak hat osztályúvá való kiegészítésével, de ugyanezen összegből nyernének segítséget azok a szülők, kik gyermekeinek a hatodik osztály drágább könyveit megszerezni nem tudják.

Návay Lajos a választó-jog érdekében.

Fejleszteni kell a vármegye népnevelését.

Nagyfontosságú és a magyar politikai életre erős kihatású indítványt terjesztett ma elő Návay Lajos dr., a vármegyei közigazgatási bizottság ülésén. Návay jól megokolt indítványát a királyi tanfelügyelő havi jelentésének kapcsán tette meg.

Ismertette Návay Lajos dr., hogy a választójogi törvény, mellyel ő, mint kijelentette, azért nem ért egyet, mert ez nem menti ki az általános választójognak fogalmát, már törvényerőre emelkedett és mint a király által szentesített törvényt tiszteletben kell tartanunk.

Az új választójogi törvény - folytatta Návay - a választójogosultságot a VI-ik elemi iskola elvégzéséhez köti. Ő figyelemmel kísérte Magyarországon, de főleg Csanádvármegye népoktatásügyi állapotát és szomorúan győződött meg arról, hogy e tekintetben nincs elég téve még az 1868. évi 38-ik törvény cikk intézkedésének sem, mely hat osztályú elemi iskoláról beszél. Ennek dacára a legtöbb helyen csak csonka, négy osztályú elemi iskolákkal találkozunk. Oka ennek leginkább az iskolafentartó hatóságok szegénységében keresendő, de jó része van ebben a népoktatást ellenőrző hatóságok közönyében is.

Minthogy az új választójogi törvény az új választói jogosultságot a hatodik elemi iskola elvégzéséhez köti, törekednünk kell az elemi iskoláknak hat osztályúvá való kiegészítésére, vagyis a műveltség általánossá tételével kell ezek szerint általánossá tenni a választójogot.

Jól tudja, hogy ez anyagi áldozatokat kíván, azért már most indítványozza, hogy a tanfelügyelő utján az illetékes iskolafentartók, nemkülönben a tanítók szorításának a VI. osztályok felállítására. Az anyagi áldozatokat illetőleg megjelöli, hogy a közművelődési alapszak egy része szolgálja azon tanítók jutalmazására, kik a csonka népiszkola betetőzésén eredményesen működtek közre.

Indítványozza továbbá, hogy az alispán már most utasítsa, hogy a törvényhatósági bizottságnak október havi közgyűlésén terjesszen be javaslatot a népnevelés fejlesztése érdekében népnevelésügyi pótadó megszavazása iránt. Az ebből befolyó összegből a sze-

gényebb iskolafentartó hatóságok nyernének támogatást iskoláiknak hat osztályúvá való kiegészítésével, de ugyanezen összegből nyernének segítséget azok a szülők, kik gyermekeinek a hatodik osztály drágább könyveit megszerezni nem tudják.

A közigazgatási bizottság általános helyesléssel fogadta Návay Lajosnak ugy ezt az indítványát, mint azt, melyet az ismétlődő oktatás szigorúbb ellenőrzése érdekében tett.

Szabálytalanságok Makó város közigazgatásában.

Mit jelentett róla az alispán?

Csanádvármegye mai közigazgatási bizottsági ülésén Hervay István alispán terjedelmes jelentést terjesztett be a vármegye közigazgatási állapotáról. Makó város közigazgatási állapotáról hosszasan szövegel be az alispán, de az alispán hosszú beszámolójában nem zeng dicshymuszokat a mi városunk közigazgatásáról, hanem éles bírálatot mond róla az egész vonalon.

Az alispán jelentéséből a következőket emeljük ki:

Az elmúlt hóban részletes vizsgálatot tartott az alispán Makó városánál, mikor megállapítást nyert, hogy a közigazgatási iktatóból egyes óvadékokat a betevőknek kiadnak, hogy az illető az óvadékokat képező értékpapírral jogait gyakorolhassa. Ezen eljárás kifogásolandó, mert a város nem nyer biztosítékot arról, hogy a letett óvadék az illető által vissza lesz-e szolgáltatva.

A takarékpénztári betétkönyvek állagából viszont az nyert megállapítást, hogy a város egyes alapokból kölcsönöket vesz fel, a pénztárban semmi nyoma nincs annak, hogy a pénz a kölcsön céljaira, minő intézkedés alapján, mennyi időre, mily feltételek mellett lett felvéve. Elengedhetetlen követelmény, hogy az összes kölcsönök, beleértve a város által felvett kölcsönöket is, kötvényezve legyenek és a kötvények a pénztárban az illető alapnál mint okmányok őriztessenek. Csak ezen eljárás mellett érhető el, hogy az egyes kölcsön nyújtó alapok követelési nyilvántarthatók, a kölcsön felvételei a pénztár részéről ellenőrizhetők és a kölcsön nyújtó alap nagysága megállapítható legyen.

Még mindig nem történt intézkedés az iránt, hogy a város által a megyei árvaház részére tett és onnan az árvaház megszűnése folytán a város részére visszautalt 60000 koronás alspitvány alapként kezeltsék.

A városi vagyonteltárban az alapok nem a tényleges összegben vannak feltüntetve, hanem az alapok összegéből le van onva a város által kölcsönveit összeg. Így a vagyonteltár nem hű tükre a város vagyónának.

A gazdasági tanácsnok azon előterjesztésekről, amelyeket a saját ügykörében tesz meg, iktató könyvet vezet, de abban ceruzával teszi meg a bejegyzéseket. A szegényménház felszereléséről, szükségleteiről, népességéről nyilvántartás vezetve nincs.

Az építkezési engedély megadása iránti kérelem feletti határozat nem kellő időben, nem a leg-sürgősebben hozatik meg.

A városi főorvos a trachomásokról, bábákról, ragályos betegségekről nyilvántartást vezet. Kifogás alá esik, hogy a járványos beteg meggyógyulásának, vagy elhalálzásának ideje a nyilvántartásba bevezetve nincs és a nyilvántartásból nem állapítható meg, hogy a város területén egy bizonyos napon mennyi járványos beteg van.

A járványos betegségek megállítására, a járványos betegeknek izolálása érdekében a szükséges intézkedések kellőleg nem fogantathatók. A városnak gondoskodnia kellene megfelelő járványkórházról, ami a helyi viszonyoknak megfelelő fertőtlenítővel állana összeköttetésbe.

A védhimlő oltások végzésére, a városi orvosi teendők ellátására az orvosoknak megfelelő helyiség nem áll rendelkezésére.

A korcsmákban, üzletekben fogantatosított egészségügyi vizsgálótokról jegyzőkönyv nem vezetetik. Hogy az ellenőrzés alkalmával észlelt hiányok megszüntethetők legyenek, jegyzőkönyv vezetése feltétlenül szükséges. Egyöntetűség szempontjából megfelelő nyomtatvány készítenő és az bekötve, számozott lappal az egyes üzlettulajdonosok részére kiadandó.

Kifogás alá esik a hirdetések, főleg a kihirdetést igénylő képviselőtestületi határozatok meghirdetése körüli eljárás. A hirdetés végeit kifüggesztett, vagy egyéb módon meghirdetett határozatokról vagy hirdetményekről nyilvántartás egyáltalán nem vezetetik. Nem lehet megállapítani, hogy valamely ügy, mely naptól, mely napig volt közszemlére kitéve, vagy annak más módon meghirdetése mikor történt.

A városba települőkről nyilvántartás nem vezetetik.

A városi közintézmények nincsenek leltárba vagy nyilvántartásba foglalva.

Az irattár piszkos, poros. Az irattárban kellő mennyiségű iratpolc nincs, az akták kétréti rendszer mellett kezelésével. Azok

elrongyolódnak, piszkosak lesznek. Iratborítékot nem használnak.

Nincs nyilvántartás arról, hogy a városban hány iparos működik iparigazolvánnyal.

A gyárvizsgálatokról jegyzőkönyv nem vezetettik.

A városi levéltár az iratok tulajdonosai folytán vizsgálat tárgyává tehető nem volt.

A városi szegénymenház vizsgálatánál megállapítást nyert, hogy a szegénymenház ágyai poloskával teleiek. A régi faágyakból azok ki sem irthatók. A szegények ruházata a beutalás alkalmával nem lesz fertőtlenítve és így a férgek elterjedése ellen semmi intézkedés nem történik. A szegények élelmezése körül visszaélések történnék.

Megállapították, hogy a vizsgálat napján, február hó 28-án a szegények részére főzött levesbe félannyi zsir lett téve, mint amennyit az előírás kíván. A főzelék hig és nem megfelelően elkészített. A főzésre használt edények és eszközök piszkosak. Az ellenőrzés egyáltalán nem megfelelő. Sem a városgazda, sem az ellenőrzéssel megbízott gazdasági tanácsos nem látogatja eleget a szegénymenházat. A gazdasági tanácsos január 1-én volt utoljára a szegénymenházban, a polgármester egyszerűen nem vizsgált.

Ezek után a vármegye közigazgatási bizottságba utasította az alispánt, hogy Makóváros közigazgatásában teremtsen rendet.

A tanyai polgárok érdeke.

Célszerű ujitások a tanyai polgárok érdekében.

Három évvel ezelőtt Rákossy Gyula rendőrkapitány indítványt adott be a városhoz, hogy a tanyák között orvosi, szülésznői és állatorvosi állás rendszeresíttessék.

Annak idején mi is helyeseltük az indítványt, helyeselte azt maga a város képviselőtestülete is, de a város anyagi helyzetére való hivatkozással az indítványt a képviselőtestület levette a napirendről.

Ma ez indítvány, bár egész más formában ismét felszínre került. A tanyai polgároknak nagyszámú küldöttsége jelent meg a polgármesternél, kik hivatkozással arra a körülményre, hogy a járlatok kiállítása igen nehézkes, mert minden egyes járlat kiállításáért gyakran 25-30 kilométer távolságról kell a rendőrségre bejönniök, kérelmezik, hogy a tanyák között járlat kiállító központok létesíttessenek.

A polgármester, miután a járlatkiállítás nem az ő hatáskörébe tartozik, a küldöttséget Rákossy Gyula rendőrkapitányhoz utasította ki meghallgatva a küldöttség kérelmét, akként intézkedett, hogy a tanfelügyelő beleegyezését kérve egyes tanítókat ruházott fel tanyai nagyobb központokon járlatkiállítási jogosultsággal és el látta ezeket a megfelelő nyomtatvány úrlapokkal és nyilvántartással.

A jövőben tehát a tanyai polgároknak már ez az igénye ki lesz elégítve. Szóba hozta ezután a küldöttség hivatkozással arra a körülményre, hogy ők a tanyákon 8-10 ezren tartózkodnak, a tanyai orvosi, szülésznői és állatorvosi állás rendszeresítését, nem-

különben a telefon vezeték létesítésére vonatkozó óhaját.

E tekintetben a küldöttség abban állapodott meg, hogy a város legközelebbi közgyűléséhez indítványt adnak be a tanyai orvosi, szülésznői és állatorvosi állások rendszeresítése tárgyában, nemkülönben a tanyai telefonvezeték létesítése iránt és hihető, hogy a tanyai polgároknak régi és jogos óhaja végre teljesedni fog.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Naptár. Március 12 esütörtök Róm. kath. Konst. hv. Protestáns Konst. hv. Görög orosz február 26 Porfir Nap kel 6 óra 24 percekor, nyugszik 6 óra 57 percekor.

Időjósítás. A budapesti meteorológiai jelentése szerint a következő: Nyugaton a fagy gyengülése várható. Sürgönyprognózis: Nyugaton enyhe. Déli hőmérséklet - 5-2C.

A vármegye adóbeszolgáltatása a múlt hóban. Tokody Viktor kir. pénzügyigazó a vármegye mai közigazgatási bizottsági ülésén terjedelmes jelentést terjesztett be a vármegyének a múlt havi adóbeszolgáltatásáról. A pénzügyigazgató jelentése szerint az adók az elmúlt hóban általában elég jól folytak be. Egyes adónemekben több adó folyt be, mint a múlt év hasonló hónapjában. Visszaesés van, ugyan az egyenes adóban melyből a múlt hónapban befolyt 257737 korona, a múlt év ugyanezen hónapjában 290676 korona, vagyis a visszaesés 32936 korona. A többi adónemeknél azonban mindenütt emelkedés tapasztalható, különösen nagy ez a fogyasztási és italadóknál, melyből a múlt hóban befolyt 490396 korona, a múlt év februárjában 315413 korona. Tehát itt az emelkedés 174983 korona. Nagy emelkedést mutat a dohány eladás. Ebből befolyt 741142 korona, ezzel szemben pedig a múlt év ugyanezen hónapjában csak 59110 korona folyt be, így itt is 15032 korona az emelkedés. Jelentette továbbá a pénzügyigazgató, hogy az adókövetési munkálatokat Csanádpalota kivételével mindenütt befejezik.

A népkönyvtárak rendezése. Egyik miniszteri rendelet értelmében a vármegye alispánja intézkedett a községi népkönyvtárak megvizsgálása iránt. A beérkezett jelentések szerint a népkönyvtárak mind megvannak s ott ahová azokat a miniszter adományozta. Az érdeklődés mindenütt megvan s a könyvek nincsenek mind meg, mert a folytonos használat következtében sok elrongyolódott és el is veszett. A fejlesztés igen kívánatosnak mutatkozik. A kezelés szempontjából Kunagótán és Dombiratoson fordult elő kifogás. Ezeknek megszüntetése, valamint a népkönyvtárak fejlesztése iránt az alispán legközelebb megteszi a szükséges intézkedéseket.

Jóváhagyott fegyelmi határozat. Ismeretes az a fegyelmi eljárás, mely Rákossy Gyula rendőrkapitány ellen a múlt évben azért indult meg, hogy a köztársasági párt gyűlését karhatalommal feloszlatta. A vármegye alispánja a rendőrkapitányt a fegyelmi büntetés alól felmentette. Az alispán ezen intézkedése ellen Espersit

János dr. a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányához felelkezett, melyet Markovics Manó dr. főispán elnöklésével ma tárgyalt a közigazgatási bizottság választmányára és a felelkezés elutasításával jóváhagyta az alispán intézkedését.

Két református püspök. Miskolcon kedden folyt le nagy ünnepek mellett Tüdös István dr. református püspök beiktatási ünnepélye. Az installáció alkalmából az egyházi és világi előkelőségek nagy számban keresték föl Miskolc városát. A dunántúli református egyházkerület püspök-választására beérkezett szavazatokat lepecsételve elküldötték Komáromból a református egyház vezetőségéhez. A szavazatokat tegnap bontották föl a miniszterelnökségi palotában. A szavazatszámoló bizottság ülésén Tisza István gróf miniszterelnök elnökölt. A bizottság megállapította, hogy a dunántúli református egyházkerület Németh István egyházkerületi főjegyzőt választotta meg püspökké, aki a leadott három száznegy szavazatot közül kétszáz tizenhat szavazatot kapott.

Vita egy ártézi kut körül. Csanádvármegye alispánja egy konkrét ügyből kifolyólag megállapította, hogy Makóváros tanácsa az 1908-ik évben az intézkedésre hivatott hatóság megkerülésével engedélyt adott az újvárosi ártézi kut vizének elvezetéséhez. A vármegye alispánja úgy emez intézkedését, mint vízdíj kikötését tartalmazó határozatát, mint törvénybe ütközőket megsemmisítette s intézkedett az iránt, hogy az 1885. évi XXIII. t. c.-ben előirt engedélyezési eljárás megindításra kerüljön.

A munkáspénztár végrehajtása. Lapunk mai számában megemlékeztünk arról, hogy a kerületi munkáspénztár a saját embereivel végezteti a munkáspénztári illetékek behajtását, mi törvénybe ütközik és e tekintetben panaszt emelt a makói ipartestület a város polgármesteri hivatalánál. A panasz jogosságát a polgármester belátva, elrendelte, hogy munkásbiztosítási illetékek közadók módjára a városi adóhivatal közgei útján hajtassanak be.

Övönő segélye. Matolcsi Iona makói övönő hivatkozással megrendült egészségi állapotára, melynek gyógyítására nem rendelkezik a megfelelő anyagi erővel - kérelmet intézett a vármegye közigazgatási bizottságához, hogy részére a közművelődési alapról némi segélyt folyósítson. A közigazgatási bizottság méltányolva Matolcsi Iona kiváló érdemeit a népnevelés körüli, részére a közművelődési alapról 200 koronát utalványozott ki.

Elutasított felfolyamodás. Róth Salamon kovácsházi lakos felfolyamodással élt a kovácsházi virilis képviselők névjegyzékének összeállítására ellen. Minthogy Róth Salamon felfolyamodását későn adta be, a vármegye közigazgatási bizottsága azt mai ülésén elutasította.

Az „Igazmondó” terjesztői. Megirtuk néhány nappal ezelőtt, hogy milyen eredménnyel működtek Tisza István legújabb maszlagának, az „Igazmondó” című népbolondító lapnak terjesztői Makón. A népbolondító most, mint

baltonyai levelezőnk közli velünk, áttették működési helyüket Bottonyára, hol nem mehetett nagyon kicélgőten a soruk, mert leeresztették orral, de nagy szívrallal kötötték a járdát s szívták az Isten áldott levegőjét. Az alföldi magyart nem könnyű sem a bőbeszédűvel, sem a nagy szívrallal megfogni. Igazsággal lehet foglyul ejteni - de nem „Igazmondó”-val.

A város jövedelme. Makóváros fogyasztási adóhivatatalnál a tegutóbbi 10 nap alatt 2865 korona 85 fillér jövedelem folyt be, melyet ma szállítottak be a város közpénztárába.

Elavult községi szabályrendeletek. Hervay István alispán tapasztalta, hogy a legtöbb község szervezési szabályrendelete elavult a folytonos módosítások folytán sokhelyütt érthetetlen, mért is ma körendeletet intézett a járási főszolgabírókhoz, oly szabályrendelettervezet kidolgozása érdekében, amely eme fontos kérdésben némi egyöntetűséget és szabatoságot biztosítana.

Fegyelmi egy főszolgabíró ellen. A vármegye közigazgatási bizottsága mint azt régebben megirtuk, fegyelmi vizsgálatot rendelt el Kővár béla főszolgabíró ellen. A fegyelmi határozat jogerőre emelkedett, miert is a közigazgatási bizottság mai üléséből kifolyólag a fegyelmi úispálat lefolytatásáról Sarnay Ivor megyei főjegyzőt bízta meg.

Szerencsétlenség sörös üveg bontás közben. Bánmegyesi József pincér a Koronában f. hó 6-án egy sörös üveget akart felbontani, miközben az üveg szétrobbant s a szilánkok a bal kéz tenyerét és hávelyujját megvagták. Sérülése elég súlyos, de nem életveszélyes, de azért 2-3 hét alatt gyógyul. A sérültet a megyei kórházban ápolják.

Iparos tanoncok egymás között. Kucsos Imre asztalos mesternek 15 éves tanonca Kávai Sándor ma egyik tanuló társával a lépcsőn dulakodott, miközben a lépcső karfája eltört s Kávai oly szerencsétlenül esett le, hogy a jobb kulcscsontja eltört. Kórházba szállították. Gyógyulása 4-5 hetet vesz igénybe.

Könnyműsögből testisértés. Stolcz Vilmos panaszolja a rendőrségen, hogy Szalma János egy hegyes cserepet dobott az udvarába, a mely az ő István nevű 6 éves fiát az arcán erősen megsebezte. A rendőrség Szalma János ellen megindította a kihágási eljárást.

IGY JÁR AZ AKI A VEVŐT BE AKARJA CSAPNI.

MINTHOGY MAUTHNER NEVE ALATT MÁSFÉLE MEGOT ÁRUSÍTOTT, ELTÉLELM 14 NAPI ELZÁRÁSRA.

— A régi haragosok. Jámor Ferenc dombegyházi lakosnak régi haragosa Brutyó Mihály, aki a multkoriban úgy töltötte ki bosszuját Jámoron, hogy két ablakfiókját betörte. Jámor vizont ezért feljelentette Brutyót a járásbírósiagon, hol idegen javon megrongálása címén az eljárást megindították ellene.

— Verekedő dohánykertészek. Montág Henrik nagybányai nagybérlő dohányt váltott be a héten a battonyai beváltó állomás. Grác Máttyás, Sulcz Pál és Fejes Mihály dohánykertészek is segédkeztek a beváltásnál s azután elmentek ebédelni a korcsmába. Mert volt „dohány”, volt egy kis ital is az ebédhez s ebéd közben Sulcz Pálnak és Fejes Mihálynak eszébe jutott, hogy ők tulajdonképpen régen haragban vannak Grác Máttyással, akinek ennél fogva semmi helye az asztaluknál. Hogy tehát ezt teljes nyomatékkal tudtára adják Grácznak, Fejes egy sörös üveggel, Sulcz pedig egy karosszékkal fjsbeütötték Grácot. A bíróság előtt folyik ellenük az eljárás.

— Utazás a föld körül. A földet a híres világ körüli utazók már többször körül utazták és tapasztalataikat könyvekben megírták. Ezek azonban nem nyújtanak a legújabb tapasztalatokról oly élénk felvilágosítást, tájékoztatást képet, mint nyári holnap csütörtökön este a makói Uránia színház, mely megkapó, változatokban gazdag és 2700 méteres képen sok tanulságot terjesztő képet mutat be. A föld kerekességének különböző sajátságait, népszokásokat, népfajokat, természeti csodákat a legalkalmasabb képekben szemlélteti mindenki, ki az ilyen egyszerű dolgok iránt érdeklődik.

— Anyakönyvi hírek. Házasságra jelentkeztek: Gera Sándor Nagy Gy. Erzsébettel, Dávid András Kockás Erzsébettel. — Házasságot kötöttek: Szalai István Csonka Rozáttával. — Elhaltak: Szalai Julianna Gera Sámusié 64 éves, Szebenyi Rózsika 2 éves, D. Kovács Terézia Varga Imréné 33 éves, Cserius Mária 19 éves korában.

A MAKÓI PIACRÓL.

Az árak egyformán szilárdak

Dacára annak, hogy a kora hajnali órákban megeredt a gazdasági osztály által annyira várt eső és az utak kissé megromlottak, a mai helipiac mégis elég látogatottnak mondható. Volt bőségesen áru és nem hiányzott a vevőközönség sem.

Elég nagy volt a felhozatal buzában, melynek métermázsája Makón 24 koronáért kelt, míg Budapesten 26 koronáért fizettek métermázsánként.

A mai helipiscen nagyobb volt a felhozatal kukoricában is mint máskor. Ennek métermázsája Makón 14, Budapesten 13 koronáért kelt.

Dacára annak, hogy már tavaszodik az idő, még mindig igen élénk az élet a hagymapiac. A kereslet mindenféle hagymafajban elég nagy volt a hagymapiacra is. A vörshagymának métermázsája 20 koronáért, a fokhagyma 72 kyonáért, a dughagyma pedig 60 koronáért kelt.

Hajsza egy tanító ellen.

A Rákosi-utszéliek feljelentették ismét tanítójukat.

A Rákosi-uttszéliek gazdálkodóknak állandóan sok a bajuk az ő tanítójukkal Kóvér Lajossal, kinek csak most nyert egyik fegyelmi ügye befejezést.

A fegyelmi iratok aktáit még be sem lepte a por, a Rákosi-uttszéliek gazdálkodók már újabb panasszal jelentkeztek tanítójuk ellen. Ugy látszik azonban, hogy ezeknek az örökös panaszoknak, sürűn megisméltető feljelentéseknek egyéni bosszu képezi alapját.

Kóvér Lajos Rákosi-uttszélie tanítót most azért jelentették fel a tanyai polgárok, hogy téli felolvasások tartása címén felvett a m. kir. adóhivataltól 48 koronát, de a felolvasásokat meg nem tartotta.

E miatt most újabb fegyelmi vizsgálat indult meg Kóvér Lajos tanyai tanító ellen. A tanító 15-20 tanuval olyannal igazolja, kik a felolvasások jelen voltak, hogy ő a téli felolvasásokat megtartotta.

A tanítónak 5-6 emberből álló ellenséges csoportja, a tanyák világából 70-80 olyan tanu állítanak, kik nem tudnak a tanító felolvasásairól.

Tsmészeles, hogy ilyen tanukat állítani könnyű, mert egy felolvasáson mindig többen vannak olyanok, kik nem vesznek részt, mint olyanok, kik a felolvasást végig hallgatják.

Hátfőn veszi különben kezdetét ez a vizsgálat, melyre Gera Sámuel városi főjegyzőhöz, ki a vizsgálatot vezeti, több mint 100 tanu van megidézve.

IRODALOM

Haladás és szegénység.

(A munkásmilliók bibliája.)

Irta: Henri George.

Ezren és ezren panaszkodnak, hogy rossz idők járnak, nincs pénz, nincs kereset, nincs munka: de a sok ezer ember között nagyon kevés van, aki tudná, hogy mi okozza ezt a pangást és hogy milyen változások, körülmények hozzák azután újra meg az ugynevezett „jobb időköt”. A tömeg megrémülve hallja és látja, hogy minden pusztul, sorra buknek a bankok, az üzletek, a háziurak eszevesztetten emelik a házbért, a pékek a kenyér árát, a mészárosok a húsét: de mindennek okát nem sokkal világosabban látja, mint azt, hogy miért van szép idő, vagy szél, vagy eső. Nem is sokkal többet törí rajtuk a fejét, hanem egyszerűen természeti jelenségeknek tekinti őket, melyeknek megértése talán érdekes lehet, azonban a dolog lényegén, a tényeken magukon egy porszemnyit sem változtat. A legtöbb ember azt hiszi, hogy a gazdasági válság okainak ismerete ép oly keveset lendít anyagi gondjain, mint a mily keveset használ a viharverte hajónak a széláramlatok okainak legpontosabb ismerete. A jámbor polgár okoskodás nélkül fizeti meg az adóját és, hogy enmagában szemrehányást ne tehessen: néha még meg is szokta nézni adókönyvecskéjét. Eljár, ha csak egy kis sikerre is van kilátása, az adófelszámolási bizottsághoz. No de ennél többet már igazán nem tehet, gondolja. Ha aztán összehasonlítja tavaly és tavaly előtt fizetett adóját a mostanival, körülbelül olyanféle érzelmekkel és érdeklődéssel nézi ezeket a számokat, mintha a Duna tavalyi és tavalyelőtti vizállását hasonlítani össze az ideivel.

Én értem önt, tisztelt polgártársam. Ön azt gondolja, hogy ezekkel a kérdésekkel az arra hivatottak bibelődnek. Ön tudja, hogy ezek a problémák a közgazdaságtan és pénzügytan körébe tartoznak. Magyarország egyetemen nagytekintélyű és szakavatott férfiak elintézik a dolog elméleti részét, bankjaink és iparvállalataink élén pedig nem kevésbé nagytekintélyű és szakavatott közgazdászok és bankférfiak „közgazdasági tevékenységet fejtenek ki” és ugyanily kitünően elintézik a dolog gyakorlati részét. Mi dolga akadhatna tehát önnek ily kitünő férfiak után. Valóban ez az ő szakmájuk, legtöbben egész életüket ebben a mesterségben töltötték, sőt nem ritkán apjuk és nagyapjuk is ebben a mesterségben öregedett meg.

Azonban engedje meg, igen tisztelt polgártársam, hogy egy kis példázatot mondjak önnek, melyet egy amerikai népgyűlésen volt szerencsém hallani.

Egyszer a farmer háza előtt szorgalmatoskodott. Történetesen arra jött a róka és megkérdezte:

— Mit dolgozol?

— Ketrezet csinálók a tyukoknak, volt a válasz.

— Ketrezet, a tyukoknak? Ki hallott ilyet! Én már megöregedtem a tyukszakmában, apám és nagyapám is ebben halt meg, de arról még sohasem hallottam, hogy a tyukoknak ketreze kellene. Te maradj a magad meste ségéné, szántás és vess, de a tyukokat csak bízd a maguk szakértőire.

Igen tisztelt adófizető polgártársam. Ön is a „közgazdasági tevékenység” szakértőire, a politikusokra és finanszemberekre akarja a közgazdaságot és pénzügyet bízni?

Nem gondolja, hogy talán elérkezett az ideje annak, hogy ön maga is szerezzon egy kis szakértelmet ezekben az ügyekben, nehogy kénytelen legyen a tyukászat gyakorlati problémáinak megoldását a rókára bízni? És ne higgye igen tisztelt polgártársam, hogy ön annyira tudatlan, mint amennyire ezt önnel az ön tekintélyes barátai, a politikusok és pénzemberek elhitetni igyekeznek. A közgazdaságtan és pénzügytan kérdései lényegükben megérthetők mindenki számára, akinek józan esze van és normálisan gondolkozni tud. Nem kívánnak semmiféle olyan előismereteket, amelyekkel egy átlagos újságolvasó ne rendelkeznie.

Ön nyugodtan bízhatja a csillagászatot a csillagászokkal, a matematikát a matematikusokkal, a biológiát biológusokkal. Ezek a tiszteletre méltó urak talán tévedhetnek, de bizonyára jobban elintézik Önre nézve ügyeiket mintha ön maga intézné. Ellenben gondolt-e ön arra, hogy mi lenne akkor, ha az az aritmetikai alapigazság, hogy 2X2=4, az uralkodó társadalmi osztály érdekeibe ütközne? Nem gondolja-e hogy nem kis számmal akadnának tudósok, akik a napnál világosabban mutatnák ki, hogy 2X2=3 vagy =5?

És mit gondolt, e különféle igazságok hirdetői közül kiknek volna legtöbb kilátásuk arra, hogy egyetemi katedrához jutnak? Ugyebár főlőlegesen önnök bővebben fejtegetni, hogy az összes tudományok közül miért éppen a közgazdaságtan és politika az, amelyet nem szabad a hivatásos közgazdászokra és politikusokra bízni? Ha ön olvasni kezdi ezeket az uraknak a könyveit, azt fogja tapasztalni, hogy ezek a könyvek csak farsztrók, de önnök semmi hasznos ismeretett sem nyújtanak, hogy unalmasak, azonban önnök semmiféle gyakorlati kérdésben sem adnak fölvilágosítást.

Van azonban egy könyv, melyet ép az ön számára írt egy amerikai: Henry George. Nem volt egyetemi tanár: az ő gimnáziuma a hajófedélzet, egyeteme pedig a nyomdász, műhely volt. Ő tudta, hogy mi kell önnök. Hogy fején találta a szöveget, azt eléggé bizonyítja, hogy könyvé-

ből többet vásároltak meg, mint a világon eddig megjelent összes közgazdaságtani művekből. Lefordították az összes kultúrnyelvekre, legújabbban magyarra is. Ezt a könyvet mindenkinek meg kellene vásárolnia, mert a legkönnyebben megérthető formában tanít meg mindenkiket, aki olvasni tud arra, hogy a nagy technikai haladás miért válik oly kevés ember hasznára, hogy a „Haladás és szegénység”. — Innen a könyv címe — miért ikertestvérei egymásnak. Megtanít azonban arra is, hogy ez a probléma megoldható, anélkül hogy jelentősebb embertömögek érdekeit sértené és hogy ennek a megoldásnak lehetősége csak tőlünk, mindannyiunktól függ. Tőlünk, az ismeretlen ezektől és százezrektől, kiknek kezében olyan hatalom van, melyet nem is sejtünk. Irodalmi és kulturális esemény, hogy ez az 572 oldalas könyv kitünő magyar fordításban, szép kiállításban, jó papírosan és tetszetős kötésben 2 koronáért kapható bármely könyvkereskedésben.

URANIA

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

Csütörtökön, 1914. március 12-én este fel 9 órakor

Egyetlen előadás
Utazás
a föld körül.

Detektiiv dráma 6 felvonásba.
2700 méter hosszú.

Tisztelettel

AZ IGAZGATÓSÁG.

REGÉNY.

Egy világváros rejtelmei.

(283)

55. fejezet.

A vizsgálat.

Az elfogott Nemesi Ádám főrajzolóát azonnal vallatóra fogták. Nemesi komor és bosszus volt.

A rendőrségtől nem annyira félt, de a szövetség tagjait féltette, kik fej nélkül marsdtek, amennyiben Szappanos választáson jár, Korbayt pedig ügyetlennek tartotta a vezetéshez.

— Annyi eszük mégis csak lesz, gondolta magában, hogy nem hagynak a rendőrség kezében. Kezdik vesztegetést ott ahol lehet s ha ez sem használ, kilopnak innen.

A szövetséges társak vakmerőségében így bizott az elfogott gonosztevő.

Miután Nemesi ugynevezett „nagy vad” volt, hát maga a rendőrtanácsos vallatta.

— Hogy hívják? kérdé a rendőrtanácsos.

— Barabás Jeremiás a nevem, felelte Nemesi nagy komolyan.

— Nem igaz! rivalt reá a rendőrtanácsos.

Maga szegedi rabszökevény, itt az arcképe a rendőrségi fekete könyvben.

Folyt. köv.)

Zeitler Rudolf és társai gőzmalom és jéggyár részvénytársaság Makó.

Ajánlja elsőrendű minőségű lisztjeit, korpát, decét magdarát, tengeri darát és kását, valamint fűszereket a legolcsóbb napi áron.

Detailelárusítás malmi üzletben, színházzal szemben, Ott Károlyval szemben és a Takarékszövetkezetben levő üzletekben.

Vámörlés és csere a legjutányosabban eszközöltetik.

Hagymaföld, szabad gyökér és dinnyének, valamint herének alkalmas föld, Sack-ekével felszántva kiadó Iritz Miksánál.

Kiadó üzlet, esetleg műhely helyiség Leipnik Sándor borkereskedése mellett. Értekezni lehet IRITZ SÁMUEL ÖZV. cégnél.

Sertés perzselésre száraz szalma, aprójószágnak és soványdisznónak kifőzött törköly a legolcsóbb áron kapható
IRITZ SAMUEL özv. CÉGNÉL.

Rendkívüli feltűnést keltenek Pártos E. és Társa áruház

ujjonnan bevezetett áruai, eddig nem létezett olcsó árai.

Női himzett ingek	1 korona 98 fillér.
Női háló kabátok	1 „ 98 „
Női háló ingek	1 „ 98 „
Női nadrágok schiffonból	1 „ 98 „
Női nadrágok pargetből	1 „ 98 „
Diszes párnák	1 „ 98 „
Schiffon alsók	1 „ 98 „
Bluzok, aljak, pongyolák, reform ruhák, kosztümök, leány ruhák, leány és női felöltők, női kalapok, eredeti párisi modellek.	

Gyászárakban állandóan nagy választék! Valódi szörme gallérok, muffok kizárólagos raktára.

Szőlőkarónak, korlátoknak, oszlopoknak, esetleg bogárnak akácfa kapható Iritz Miksánál.

Nincs többé gyomorfájás.

A szabadalmazott

Kakuktükeserü

házi szer, alig párszori használat után teljesen megszüntet mindenféle — még régi gyomorbajt is. Erősít életet. A mámoros állapotot is megszünteti. Kellemes íze miatt, még a nők, sőt a gyermekek is szívesen veszik be. Számtalan hálairat bizonyítja jóságát! Kapható Makón,

Sándor Zsigmond

Szegedi-utcai gyógyszerárban. Ára: kis üveg 80 fill, nagy üveg 2 korona. Vigyázzunk a védjegyre, mely a kupakon és dugón áll.

HA CSINOS KIVITELŰ NYOMTATVÁNYT AKAR, UGY RENDELJE MEG A MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG NYOMDÁJÁBAN.

Tévedések elkerülése végett gyász esetekben tessék közvetlenül jelzett címhez fordulni s bevásárlásait ott eszközölni.

„ÖRANGYAL“ disztemetkezési vállalat.

Makó, Főtér. Kenyérpiac, Tókey-féle házban!

Makó város és vidéke legszolidabb, legmegbízhatóbb, modern disztemetkezési vállalata. Mint mindig, ezután is legfőbb igyekezetem t. vevőimet szakszerű, szolid kiszolgálásban részesíteni a legnagyobb pontossággal, utólérhetően olcsó áron. Vállalatomat ismételtelen tetemesen megnagyobbítottam, nem kíméltem sem költséget, sem fáradságot a

legnagyobb raktárt létesítettem a temetkezéshez tartozó mindennemű kellékekből,

szem előtt tartva a kor kívánalmait, miáltal abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy az egyszerűbb, mint a legmagasabb igényű izlések is páratlan, pompás díszszel, a legnagyobb meglepődésre szolgálhatom ki. Az én olcsó áruimmal és pontos kiszolgálásommal nem versenyezhet senki. — Továbbra is ajánlom magamat a n. é. gyászoló vevőközönségnek szíves jóindulatu pártfogásába, vagyok mély tisztelettel:

ÖZV. GYURIK LAJOSNÉ

az „Örangyal“ disztemetkezési vállalat tulajdonosa. — Hullaszállítást és exhumálást az ország bármely részéről elvállalok.

Előforduló gyász esetekben csakis meghívásra megyek ki házhoz.

Hét díszes gyászkarosszék, hirtve és nyílt, megfélelt behuzatokkal s mindennemű ravatalozás díjazással áll a vevők rendelkezésére.

Szép kajszin barackfák, Kecskemét diadala!

Szép és nagy fajta gyümölcsöt termel, bő termő fajta. Szilva alanyra oltva. Kapható: IRITZ MIKSÁNÁL.

Nyomatott a „Makói Független Ujság“ villanyerőre berendezett gyorsajtóján Makón.